

PEDAGOGICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Máme nedostatek učitelů? A proč?

Některé mýty o českých učitelích v mezinárodním srovnání

Jan Koucký

Aktuální problémy učitelského vzdělávání
Konference Univerzity Karlovy, Praha, 8. září 2021

Máme nedostatek učitelů? A proč?

Některé mýty o českých učitelích v mezinárodním srovnání

1. Úvodní představení projektu
2. Máme nedostatek učitelů?
3. Nastupují absolventi učitelských oborů do profese učitele?
4. Odcházejí učitelé ze škol a ze své profese?
5. Jiné důvody nedostatku učitelů: nesoulad mezi nabídkou a poptávkou?

1

Úvodní představení projektu

Úvodní představení projektu

MŠMT ČR, Řídící orgán OP VVV vyhlásil v březnu 2019 výzvu Inovace v pedagogice a v jejím rámci projekt: „Důvody nenastoupení absolventů pedagogických fakult do profese učitele / pedagogického pracovníka“. Do konce roku pak z podaných návrhů vybral projekt Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Projekt je řešen v období od 1. 4. 2020 do 31. 12. 2022. Kvůli pandemickým omezením byl řešení projektu prodlouženo do 30. 11. 2023.

Řešení projektu je charakteristické interdisciplinární a mezinárodně komparativní orientací a na datech založenou analýzou. Čerpá z řady srovnávacích výzkumů (především EU a OECD), ale připravuje rovněž tři vlastní rozsáhlá empirická šetření: učitelů (společně s ČŠI 2021), studentů (2021-2022) a absolventů vysokých škol (s CSVŠ 2022).

Hlavním garantem projektu je Jan Koucký a jeho manažerem Miroslav Procházka. Ve zhruba 15ti členném týmu jsou zastoupeni především pracovníci PedF a UK (například tzv. garanti výstupů projektu Daniel Munich, Jana Straková, Stanislav Štech a Radka Wildová) a dalších pedagogických fakult (například oponentkou projektu je Vladka Spilková), ale také ekonomové z CERGE-UK nebo sociologové ze SoÚ ČAV. Významnou institucionální spolupráci jsme navázali s ČŠI a s CSVŠ.

Úvodní studie projektu se stala jeho prvním výstupem a současně předznamenává následující pojetí řešení projektu. Za dosavadních patnáct měsíců jsme již zpracovali řadu studií, rozborů a dalších výstupů. Většina z nich je nebo bude zveřejněna na webové stránce projektu:

<https://pages.pedf.cuni.cz/nedostatekucitelu/>

NEDOSTATEK UČITELŮ

Duben 2020

Důvody nedostatku učitelů

Úvodní studie projektu

Jan Koucký

Září 2020

Hodnotové orientace učitelů v České republice a napříč Evropou

Studie

Petra Raudenská

Červen 2021

Učí nebo neučí?

Přechod absolventů pedagogických programů, oborů
a fakult do pedagogických povolání

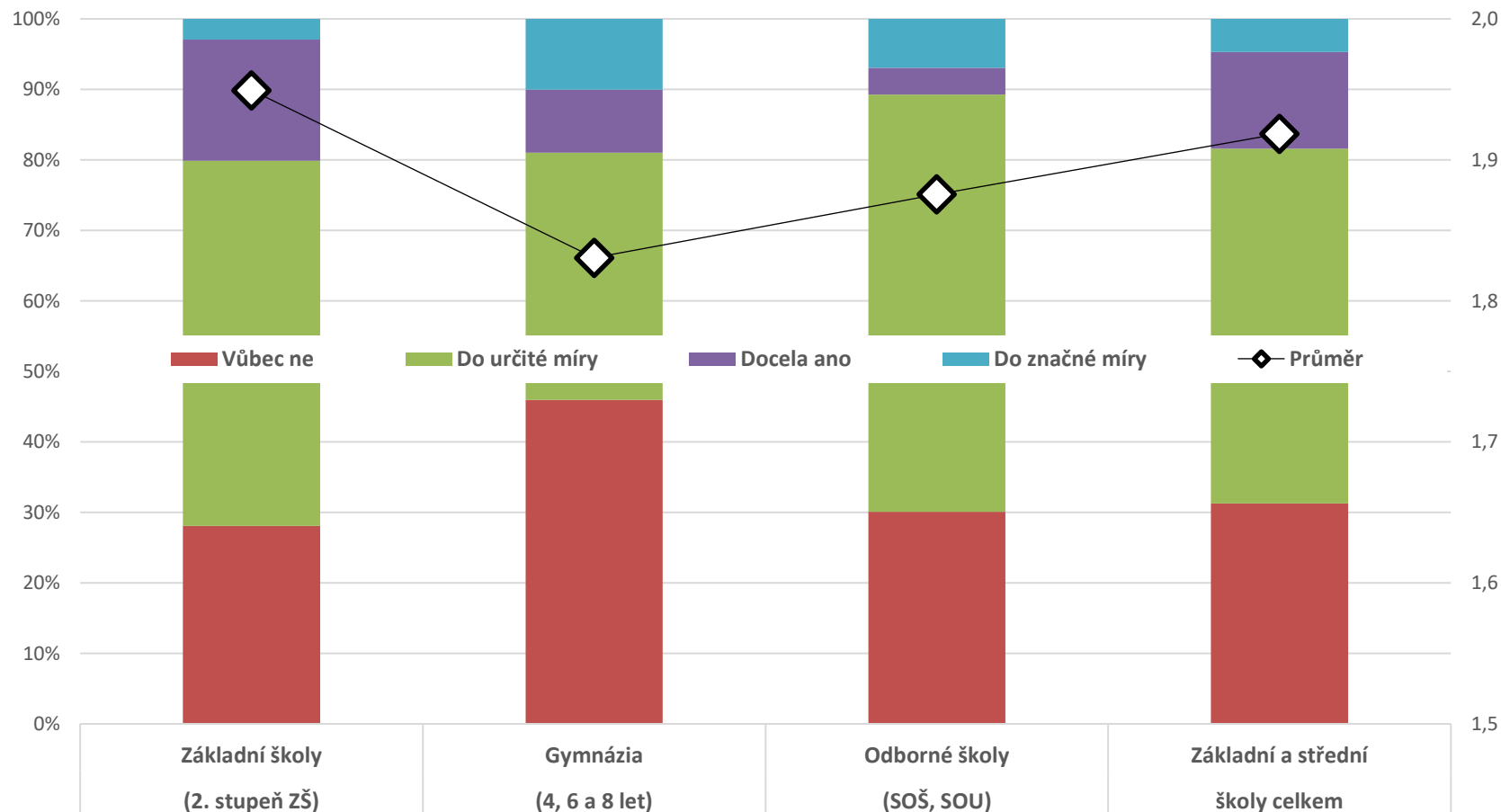
Studie

Martin Zelenka

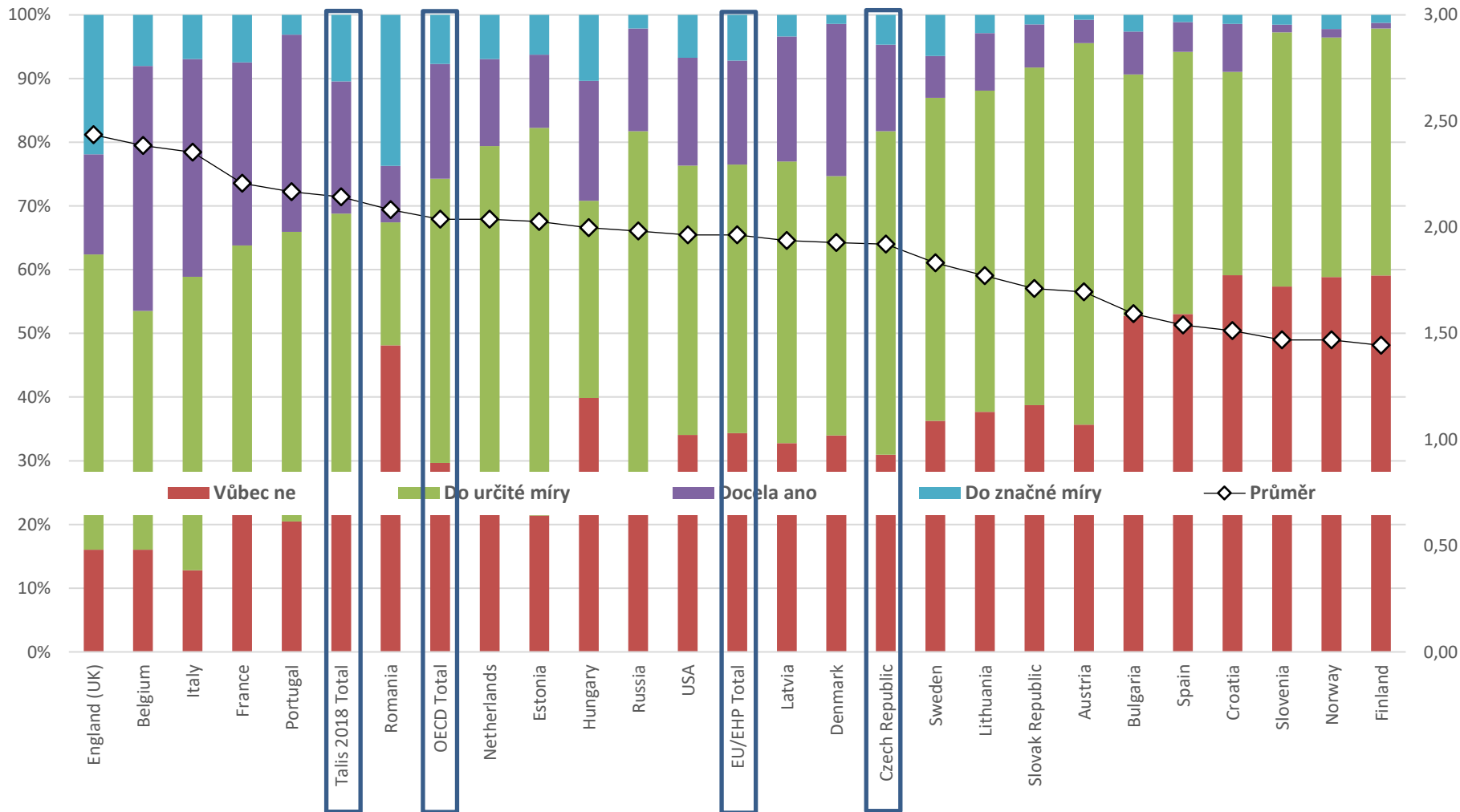
2

Máme nedostatek učitelů?

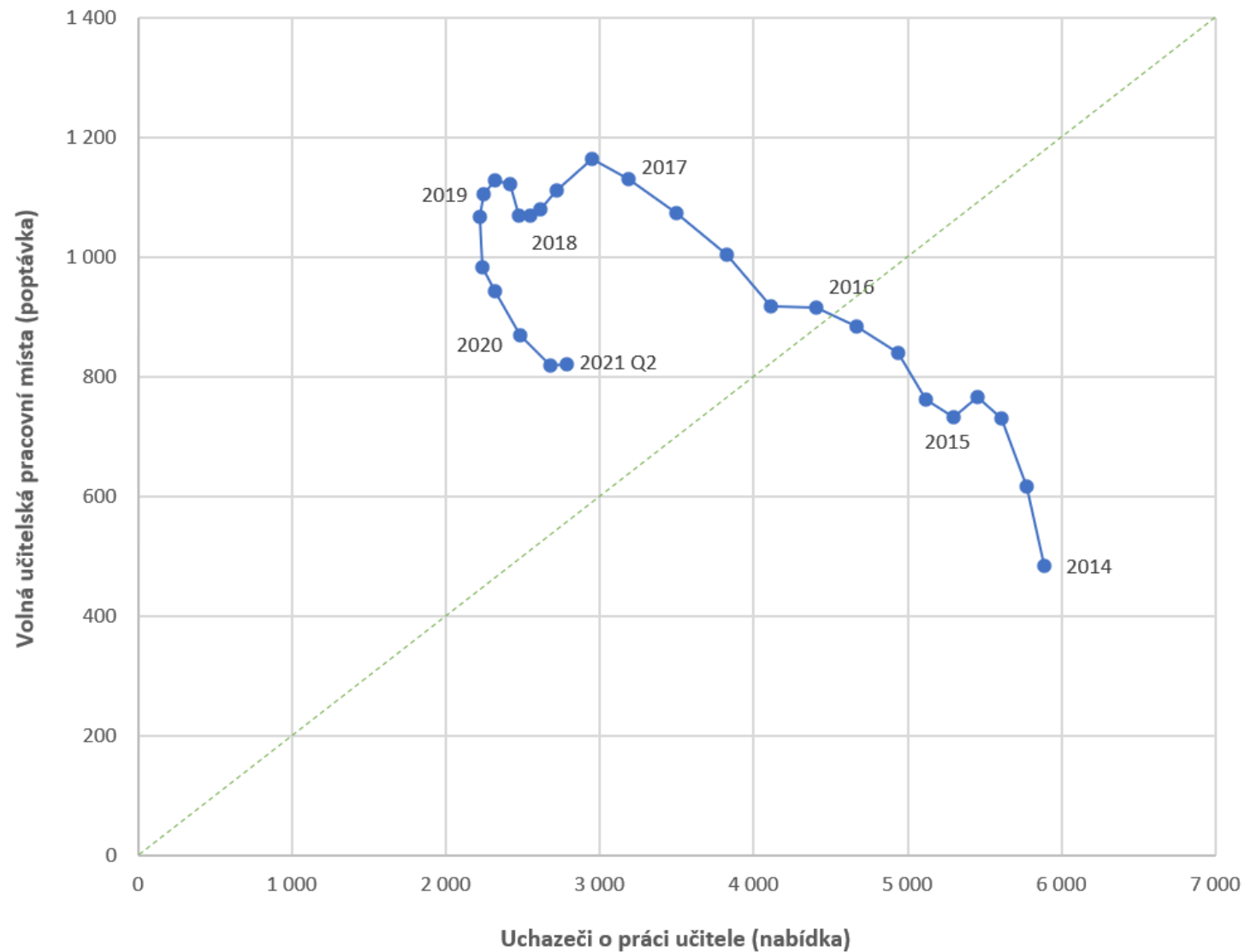
Ohrožuje nedostatek kvalifikovaných učitelů kvalitu výuky na Vaší škole? ČR 2018: ředitelský dotazník (OECD TALIS 2018 a PISA 2018)

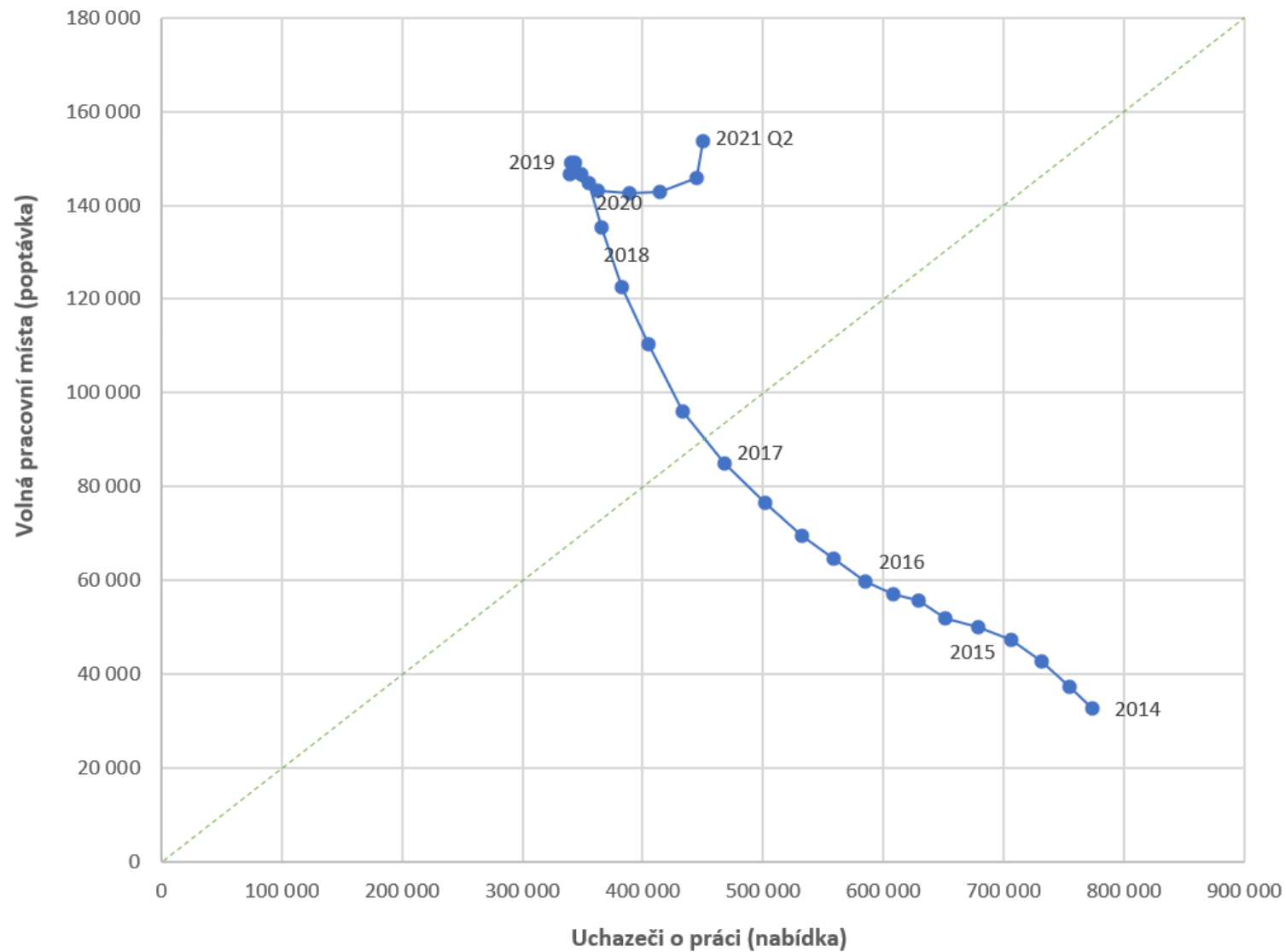
Ohrožuje nedostatek kvalifikovaných učitelů kvalitu výuky na Vaší škole? OECD TALIS 2018 a PISA 2018: ředitelský dotazník

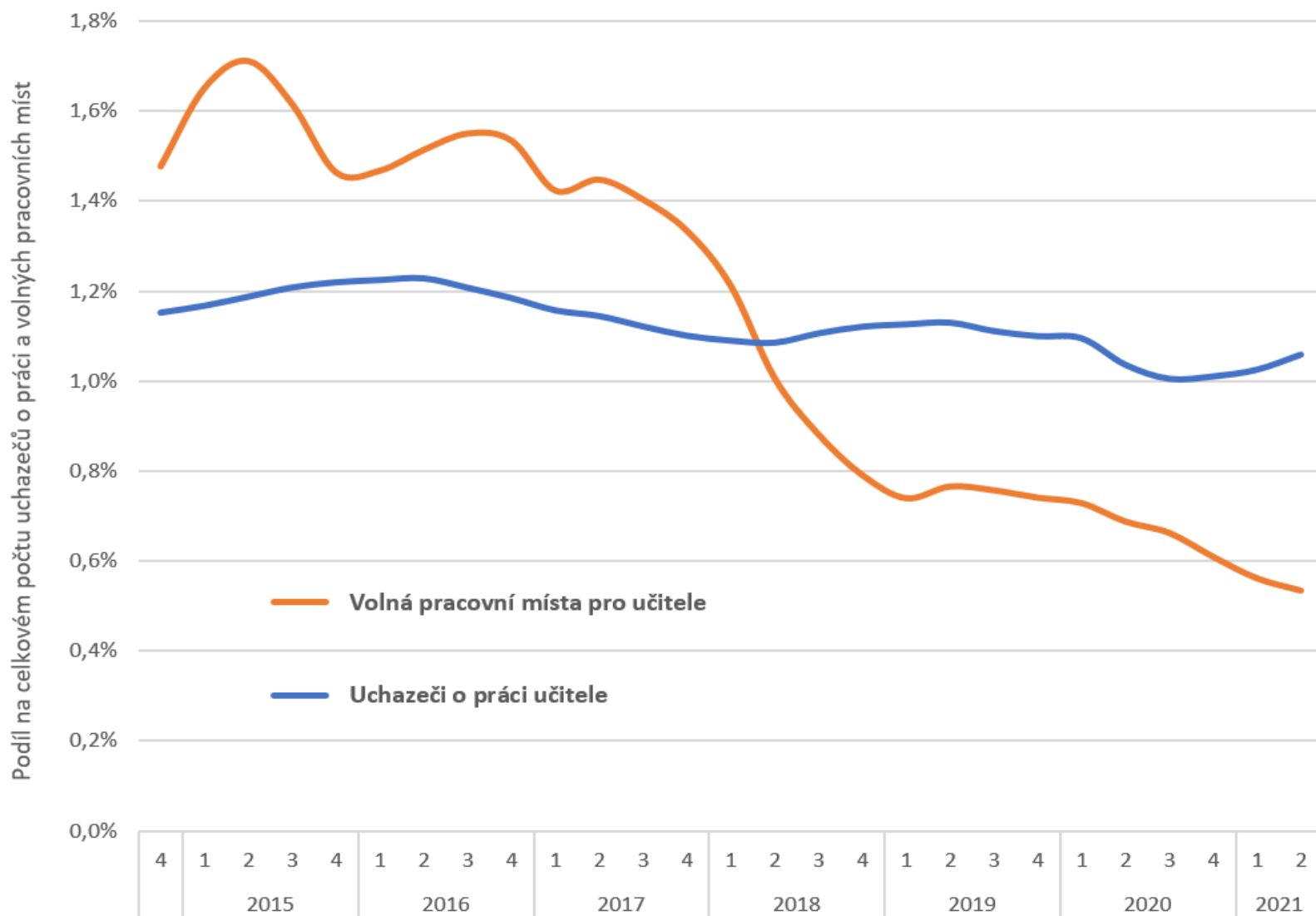
Učitelé: nabídka práce a poptávka po práci Česká republika 2014-2021

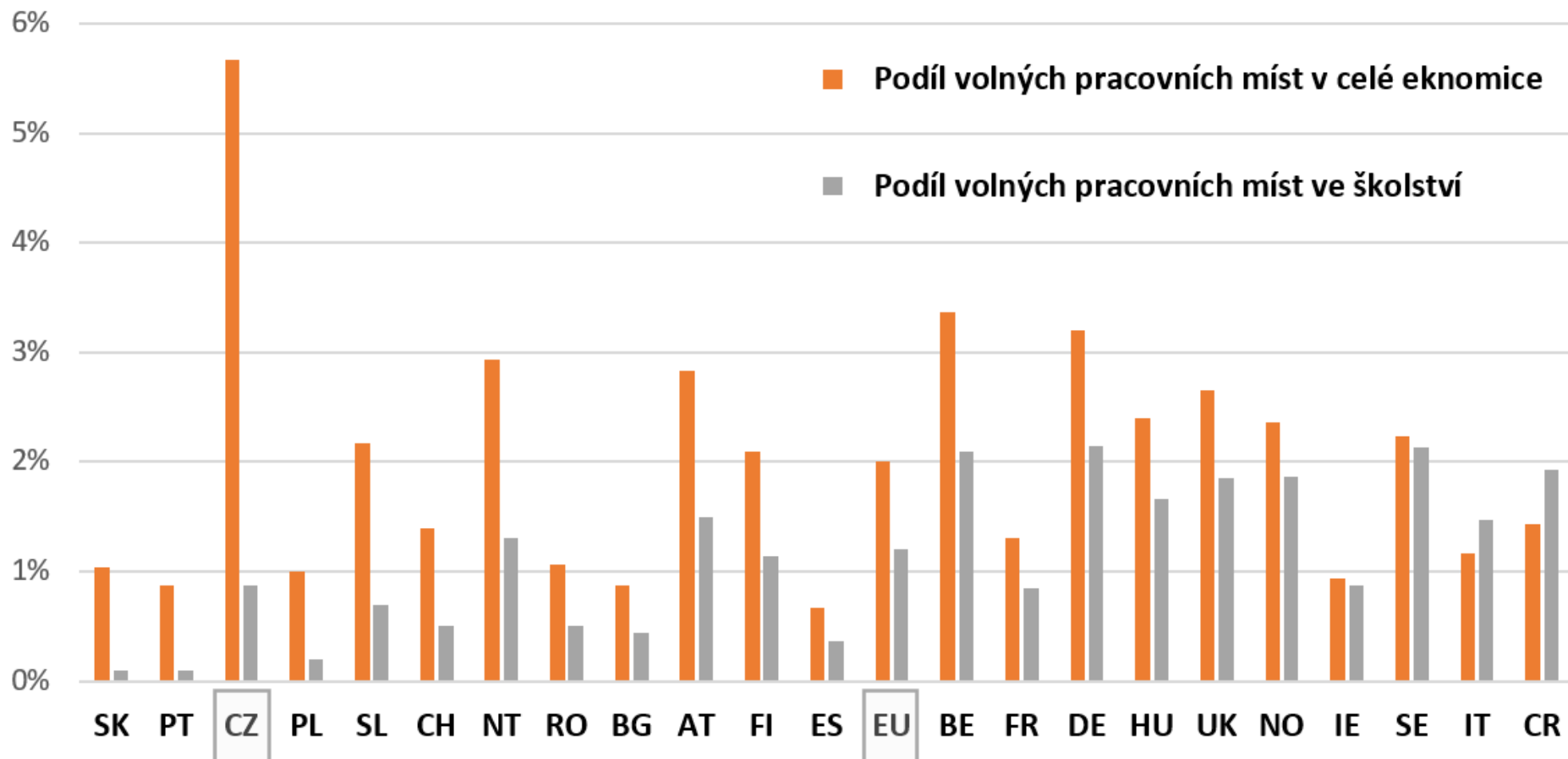
Celková nabídka práce a poptávka po práci Česká republika 2014-2021

Učitelé: nabídka práce a poptávka po práci Česká republika 2014-2021

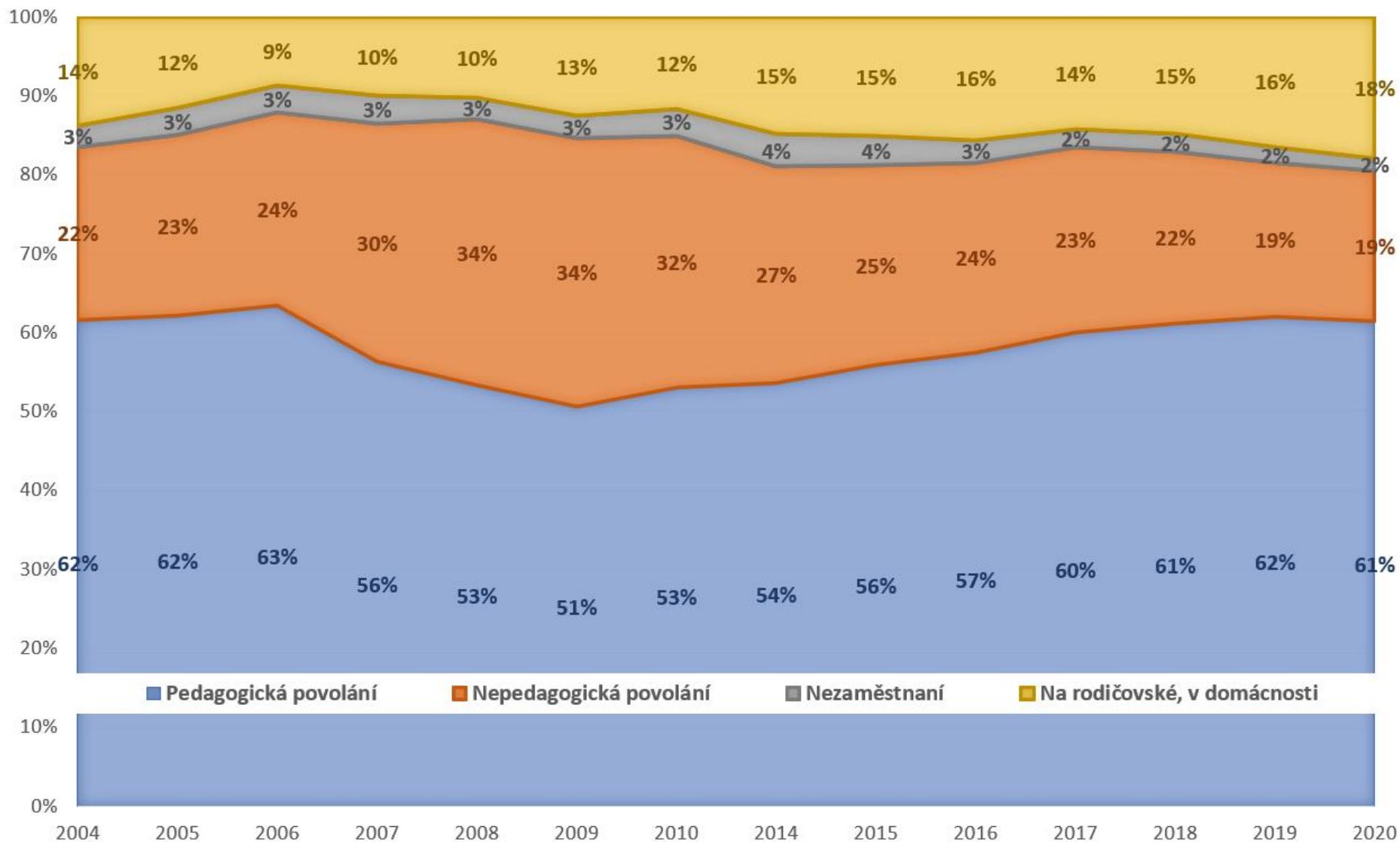
Podíl volných pracovních míst podle odvětví Průměr za evropské země v letech 2018-2020

3

Nastupují absolventi pedagogických a učitelských oborů do profese učitele?

Absolventi do pěti let podle druhu ekonomické aktivity a povolání Pedagogické/učitelské obory vysokých škol v ČR 2004-2020

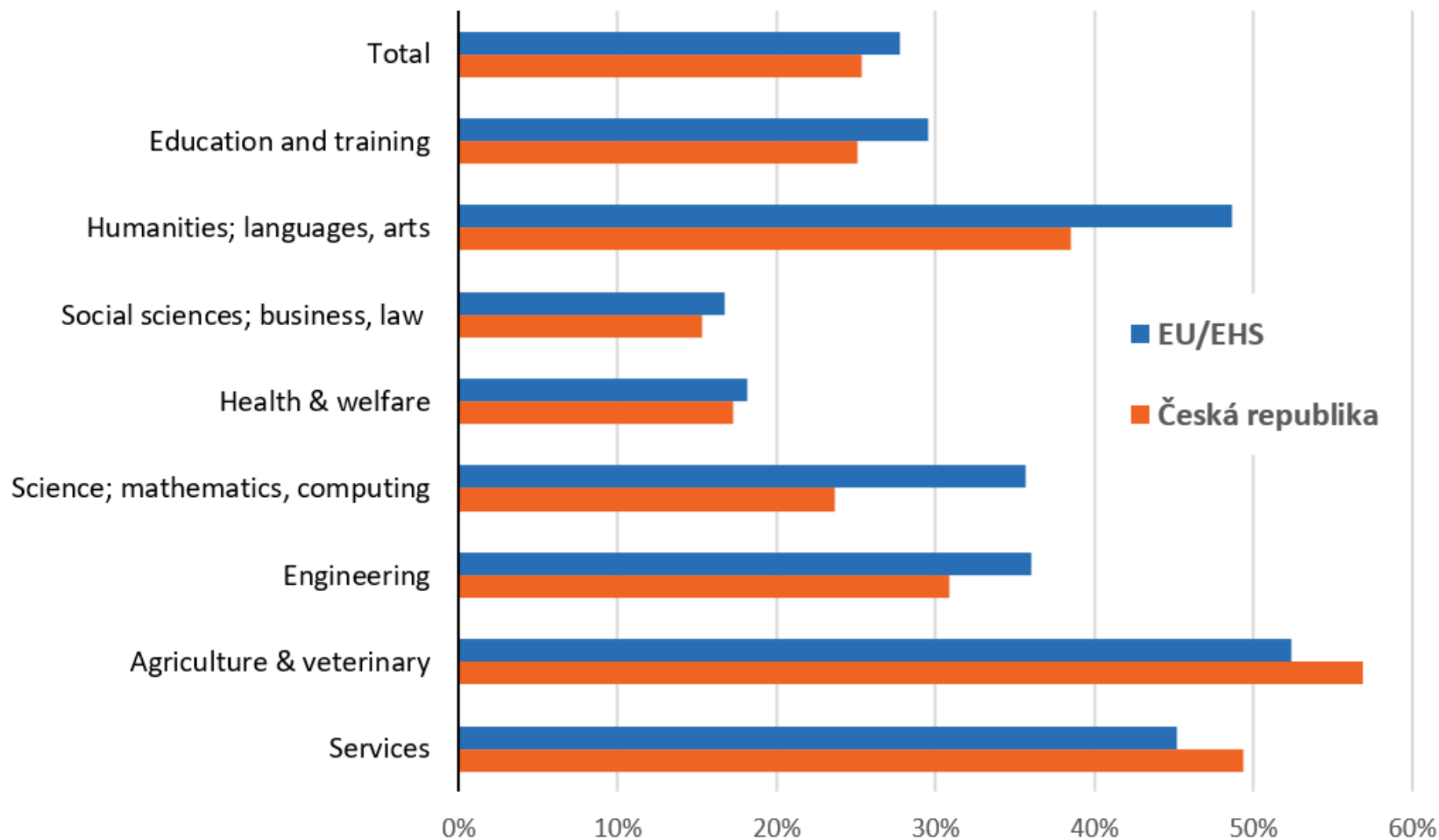
Absolventi pedagogických a učitelských programů a oborů vysokých škol 2013-2017

Povolání a ekonomická aktivita v roce 2018 (do pěti let po ukončení studia)

Typ SPaO	Charakteristika	Pedagogická povolání				Ostatní povolání		Neza- městnaní	Ekon. neaktivní	Celkem	Počet resp.
		Učitelské	Řídící	Ostatní	Celkem	Blízké pedag.	Ostatní				
Učitelský	Muži	61%	1%	1%	63%	0%	35%	1%	2%	100%	290
	Ženy	60%	2%	4%	66%	0%	17%	1%	16%	100%	1 349
	Bakalářský SP	60%	3%	3%	66%	0%	24%	1%	10%	100%	366
	Magisterský SP	61%	1%	4%	65%	0%	20%	1%	14%	100%	1 273
	Prezenční for.	60%	0%	4%	64%	0%	18%	1%	16%	100%	1 012
	Kombinov. for.	60%	3%	4%	66%	0%	24%	0%	9%	100%	627
	Pedagogické fakulty celkem	63%	2%	4%	69%	0%	17%	1%	13%	100%	1 197
	- Pedagogická fakulta UK	63%	0%	3%	65%	0%	19%	1%	15%	100%	150
	Pedag. zaměřené fak. a inst. celkem	63%	2%	4%	69%	0%	18%	1%	12%	100%	1 332
	Ostatní fakulty celkem	51%	0%	1%	52%	0%	31%	1%	16%	100%	305
	Celkem	60%	1%	4%	65%	0%	21%	1%	13%	100%	1 639
Neučitelský pedagogický	Muži	18%	6%	8%	31%	1%	65%	1%	2%	100%	327
	Ženy	21%	3%	14%	37%	1%	50%	1%	11%	100%	1 829
	Bakalářský SP	18%	3%	13%	33%	0%	56%	1%	9%	100%	1 041
	Magisterský SP	21%	3%	13%	37%	2%	51%	0%	10%	100%	1 024
	Prezenční for.	17%	1%	13%	31%	2%	55%	1%	12%	100%	748
	Kombinov. for.	22%	4%	13%	39%	1%	52%	1%	8%	100%	1 408
	Pedagogické fakulty celkem	23%	4%	15%	42%	2%	45%	1%	10%	100%	1 134
	- Pedagogická fakulta UK	32%	13%	15%	60%	1%	27%	1%	11%	100%	167
	Pedag. zaměřené fak. a inst. celkem	20%	3%	13%	36%	1%	53%	1%	9%	100%	1 800
	Ostatní fakulty celkem	20%	4%	12%	36%	1%	53%	0%	10%	100%	356
	Celkem	20%	3%	13%	36%	1%	53%	1%	9%	100%	2 156

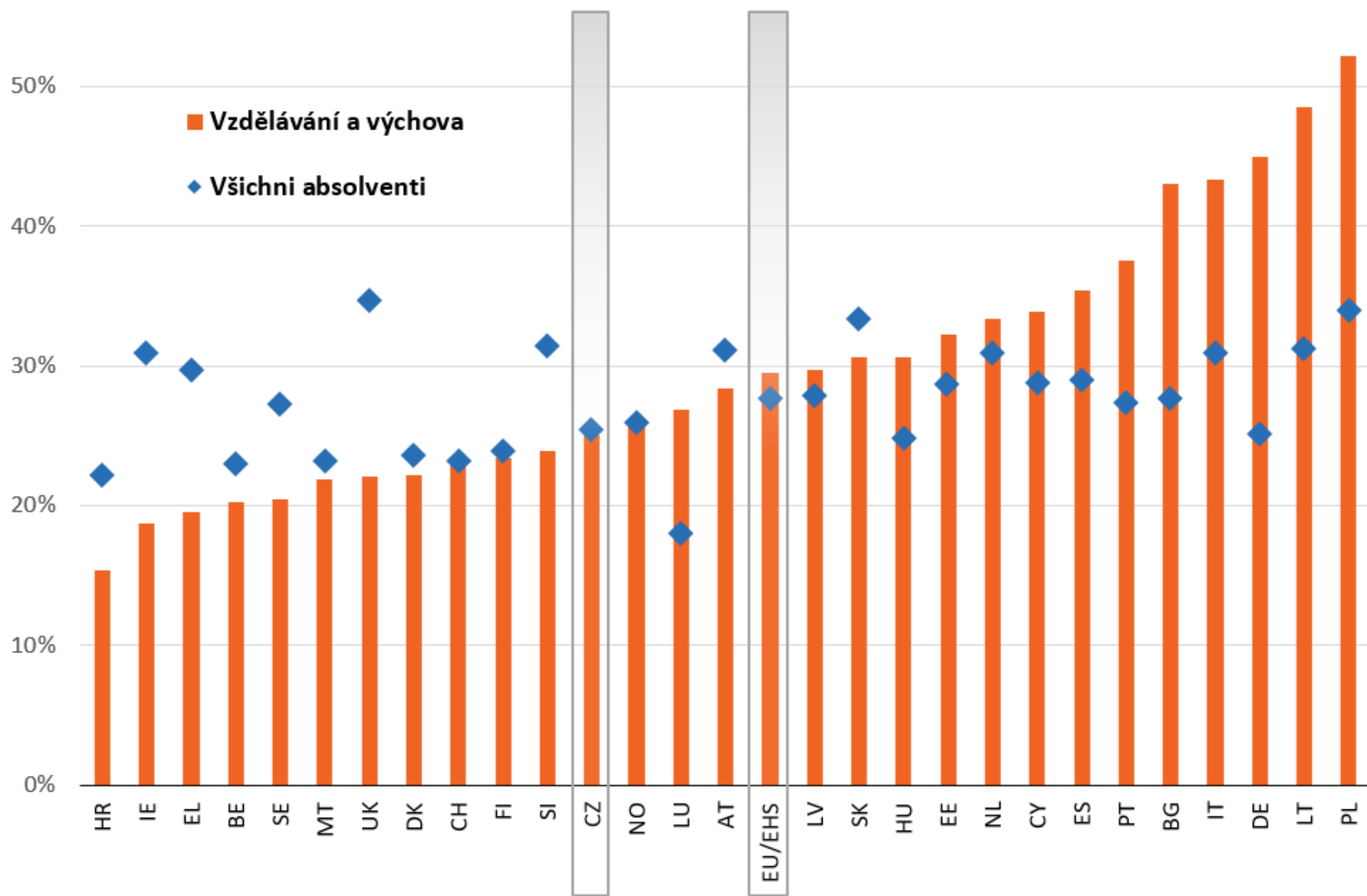
Absolventi vysokých škol pracující mimo vystudovaný obor

Průměrné hodnoty v Evropských zemích a v ČR podle oborů (2015-2019)

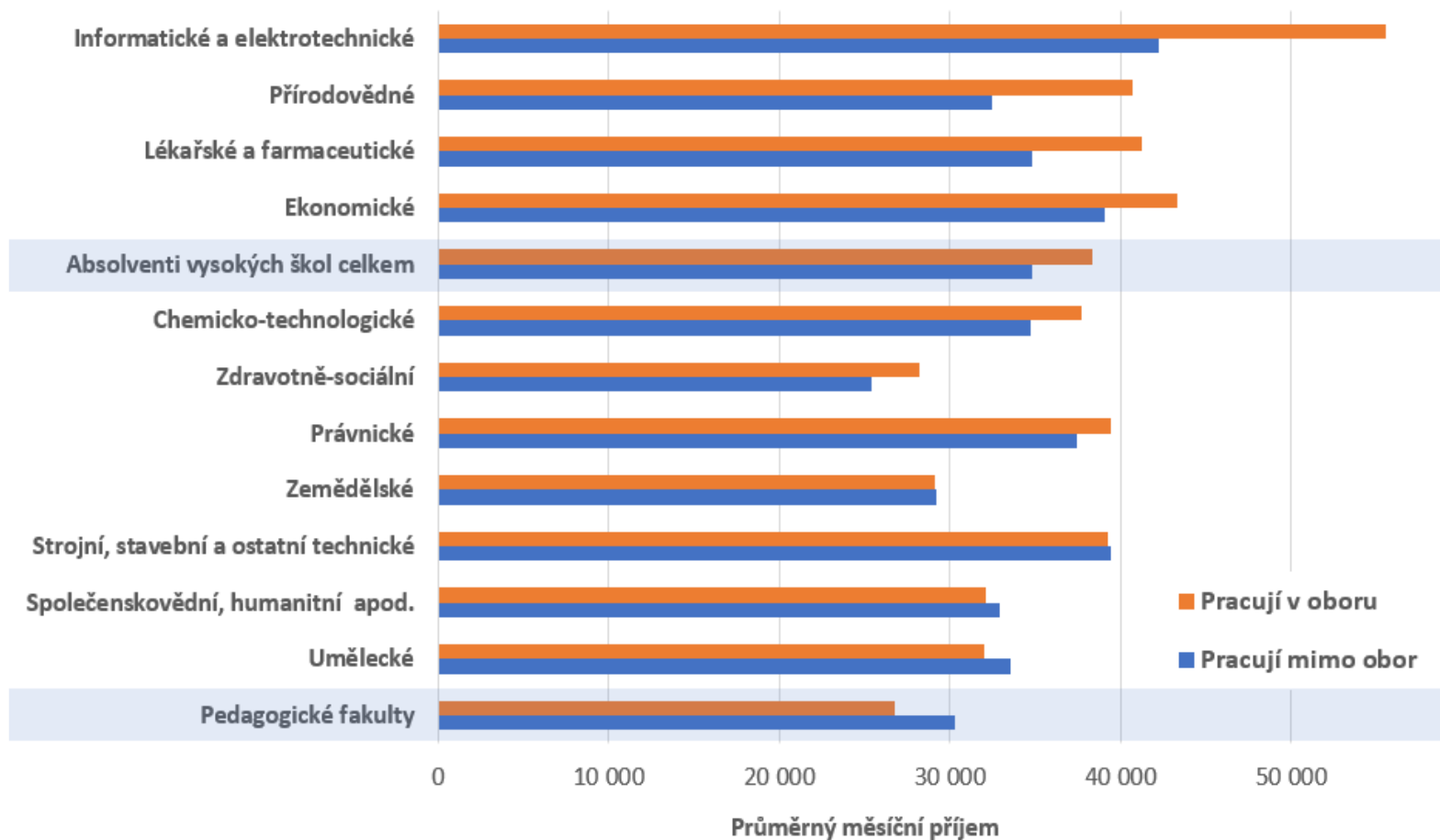
Absolventi vysokých škol pracující mimo vystudovaný obor

Evropské země: průměrné hodnoty za roky 2015-2019

Průměrný měsíční příjem absolventů vysokých škol v roce 2018

Oborové zaměření fakulty a práce v oboru nebo mimo absolvovaný obor

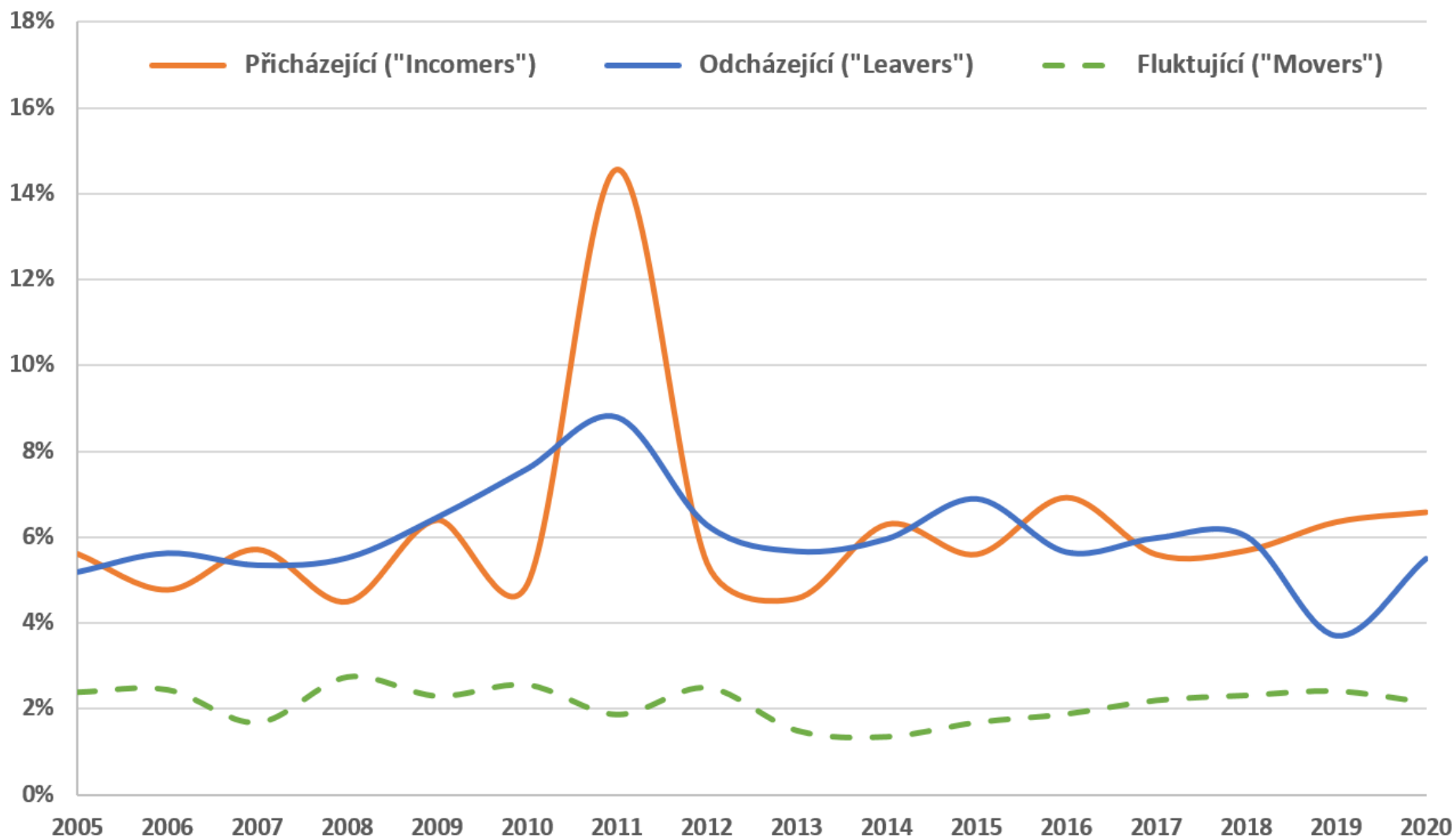

4

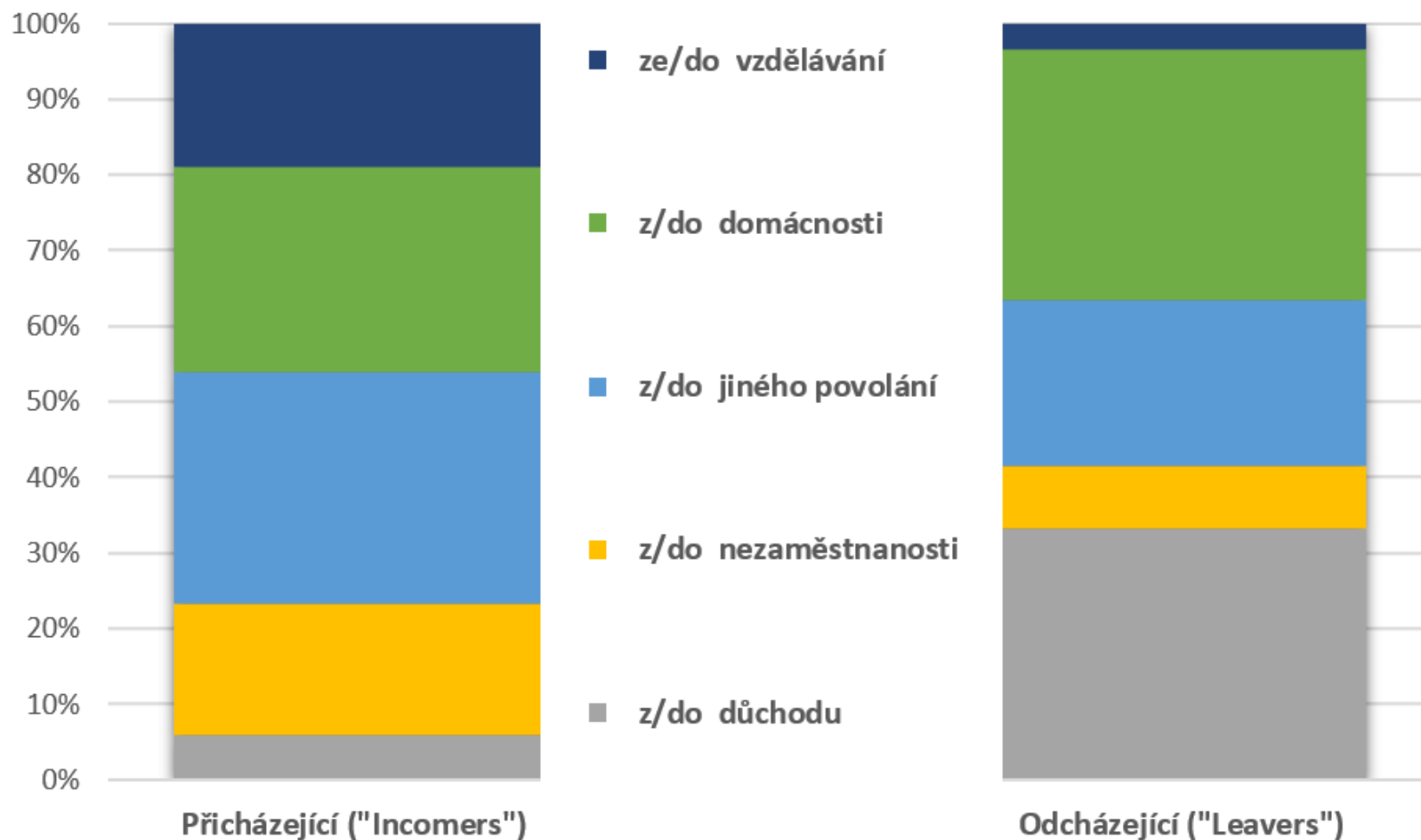
Odcházejí učitelé ze škol a ze své profese?

1. Terminologie: Přicházející („*Incomers*“) do profese
Odcházející („*Leavers*“) z profese
Fluktující („*Movers*“) mezi školami
2. Mobilita českých učitelů 2005-2020 podle databáze VŠPS (EU LFS)
3. Mobilita učitelů v Evropě 2005-2019 podle databáze EU SILC
4. Opouštějí učitelé svou profesi? OECD TALIS 2018

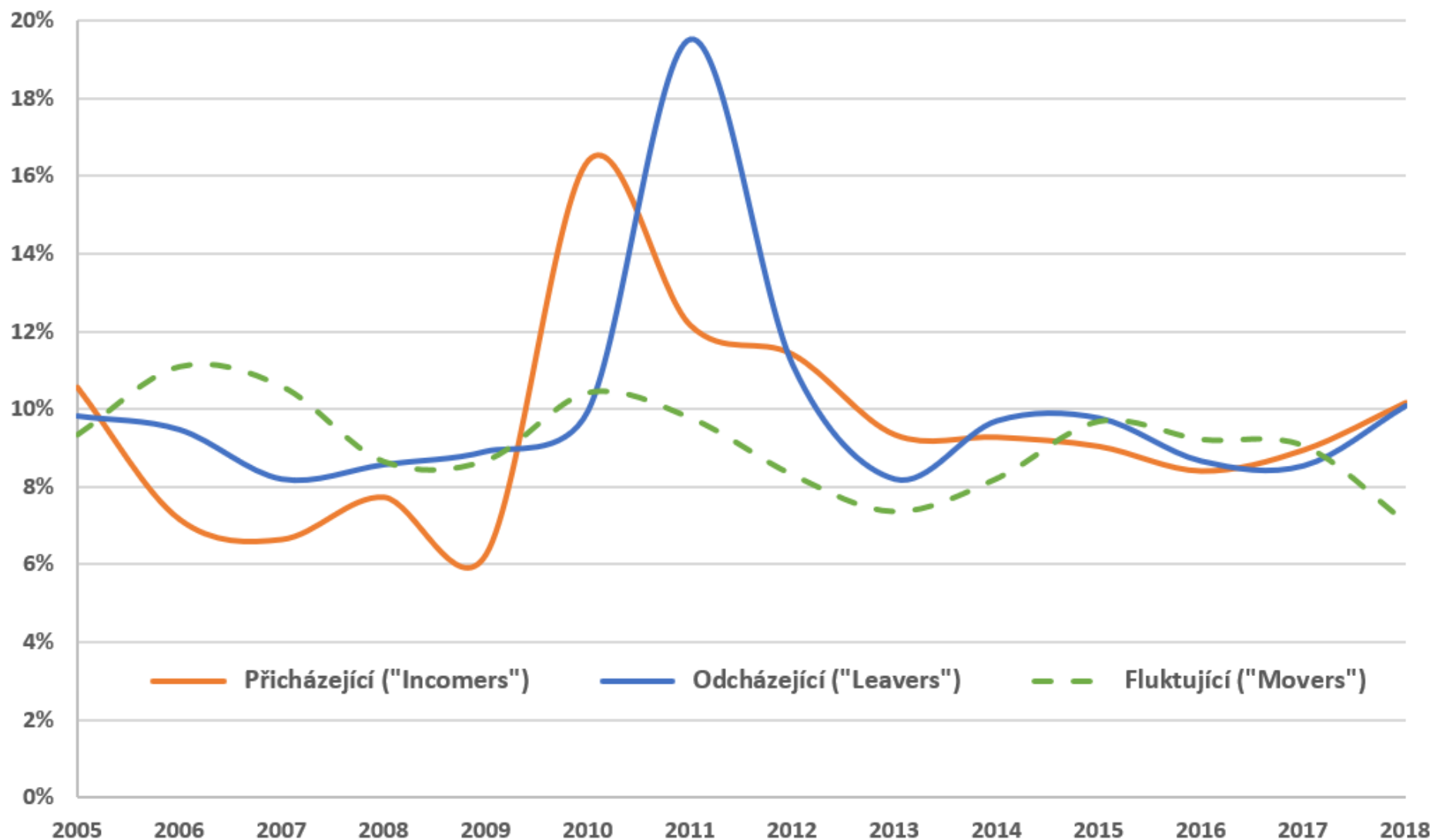
Učitelé přicházející a odcházející z profese Česká republika: vývoj 2005 - 2020

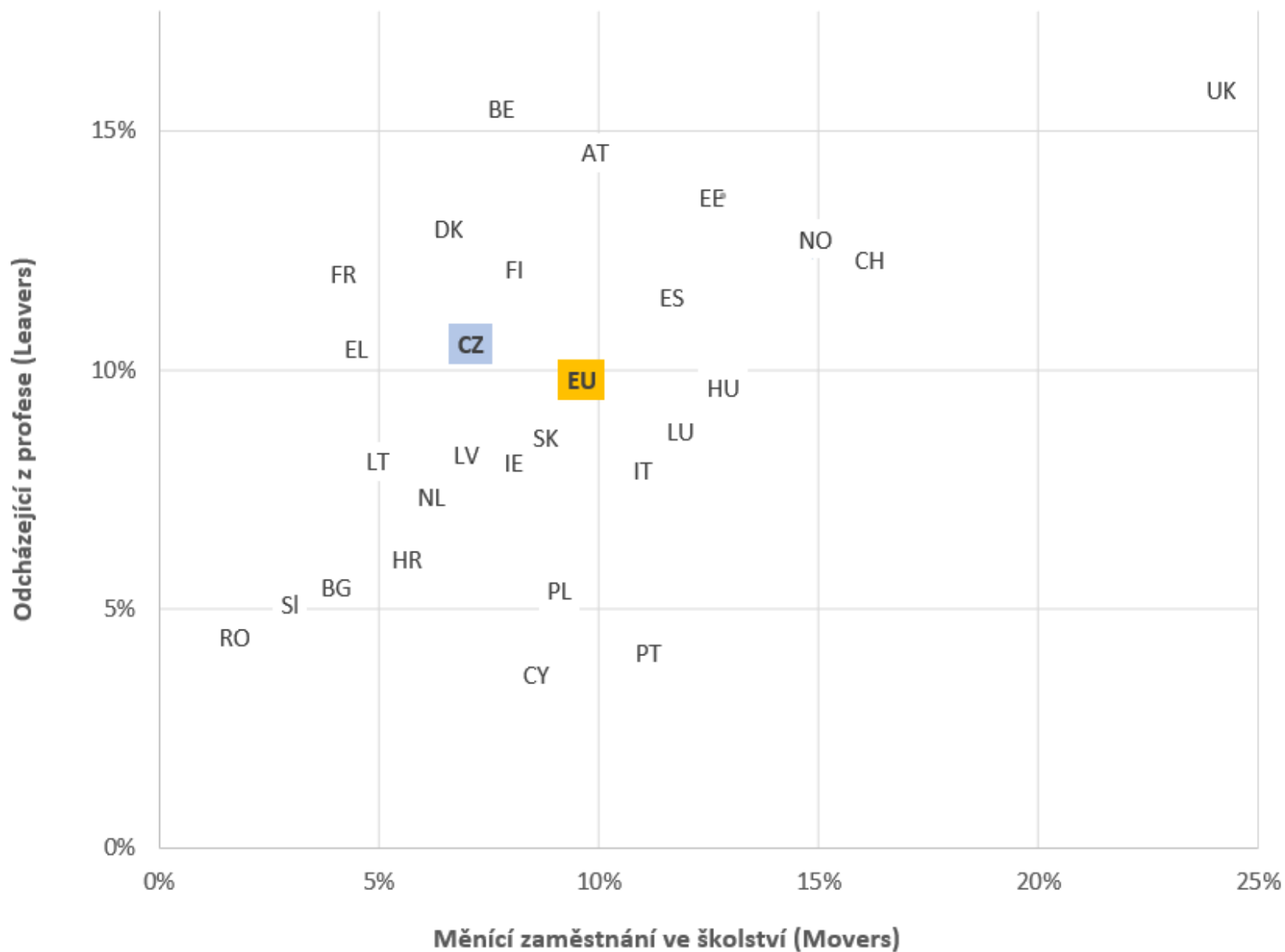
Učitelé přicházející a odcházející z profese Česká republika: průměr 2005 - 2020

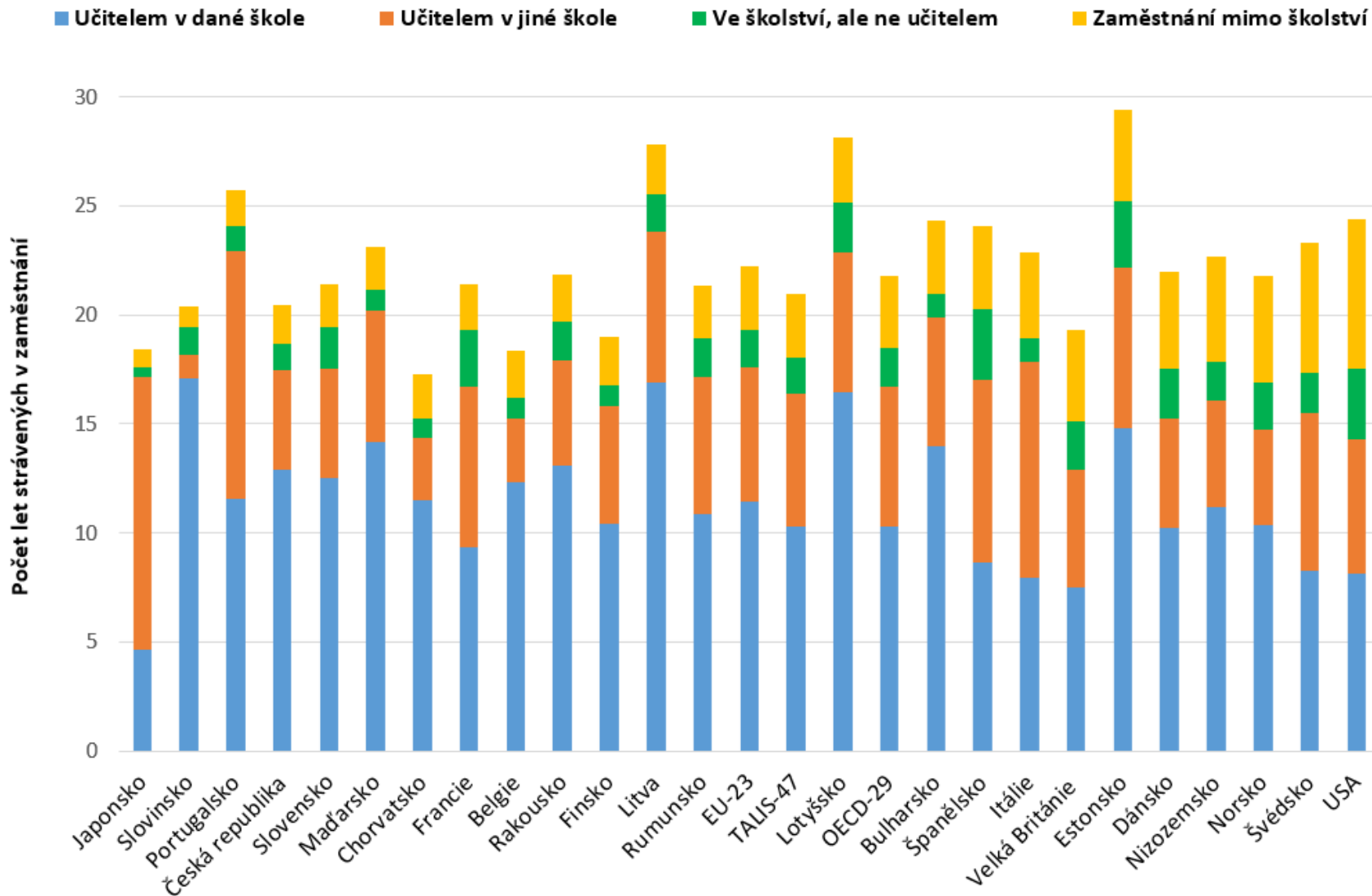
Učitelé přicházející a odcházející z profese Evropské země: vývoj 2005 - 2019

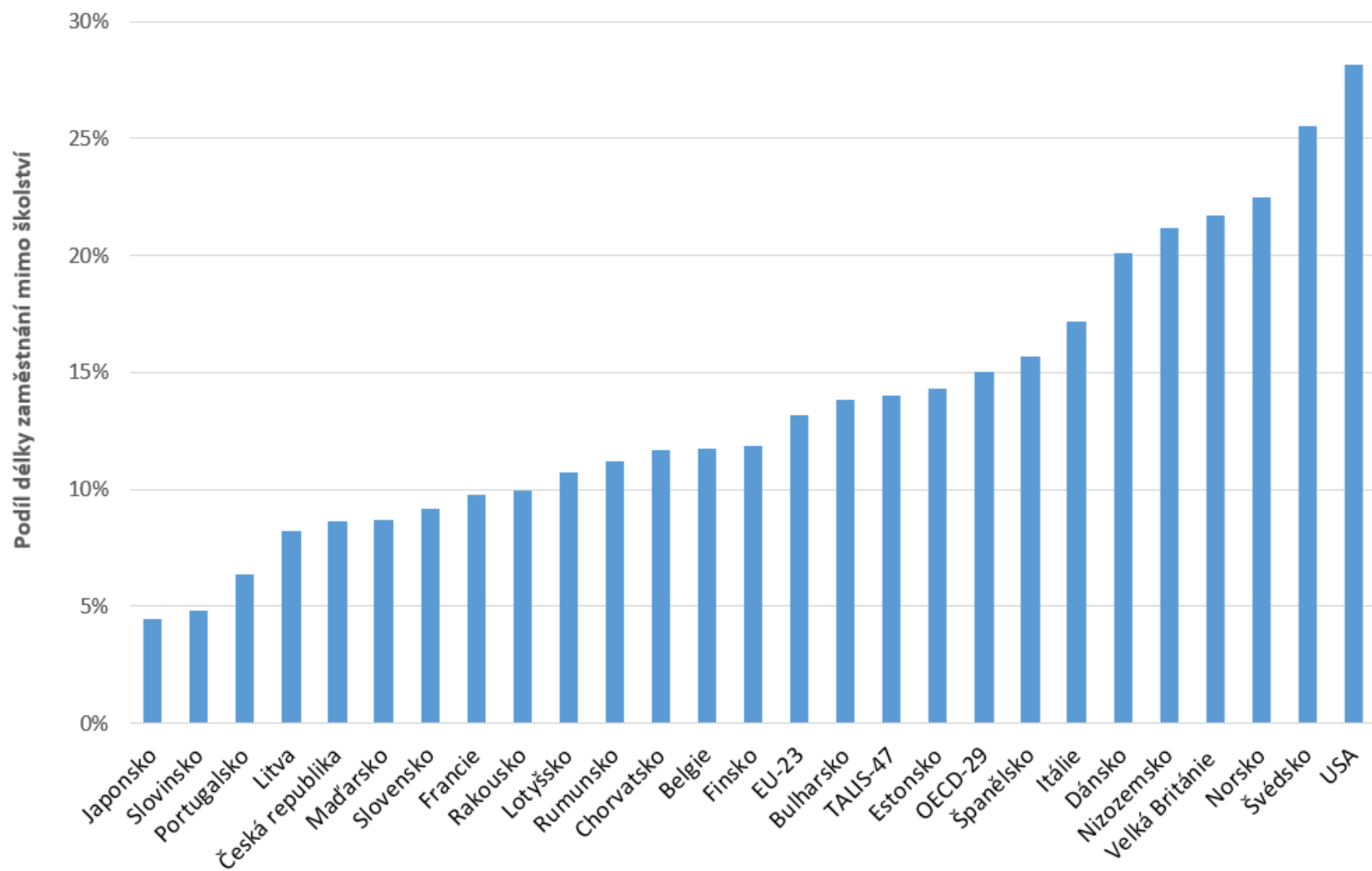
Učitelé odcházející z profese a fluktující mezi školami Evropské země: průměr 2005 - 2019

Učitelé: průměrný počet let v různých zaměstnáních OECD TALIS 2018

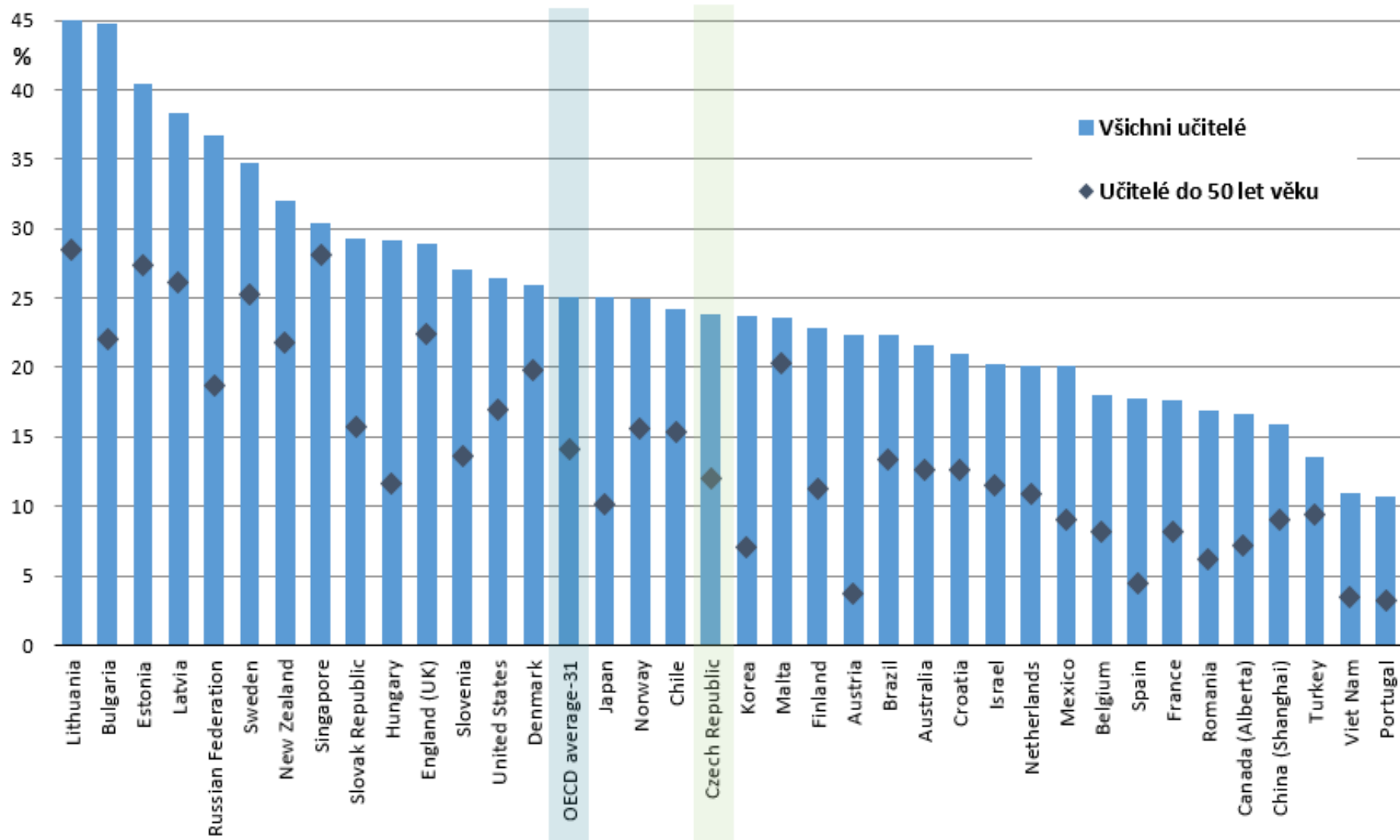

Učitelé: zaměstnání ve školství a mimo školství OECD TALIS 2018

Učitelé odcházející z profese učitele

Podíl učitelů, kteří chtějí skončit s učením nejpozději do pěti let (v %)

5

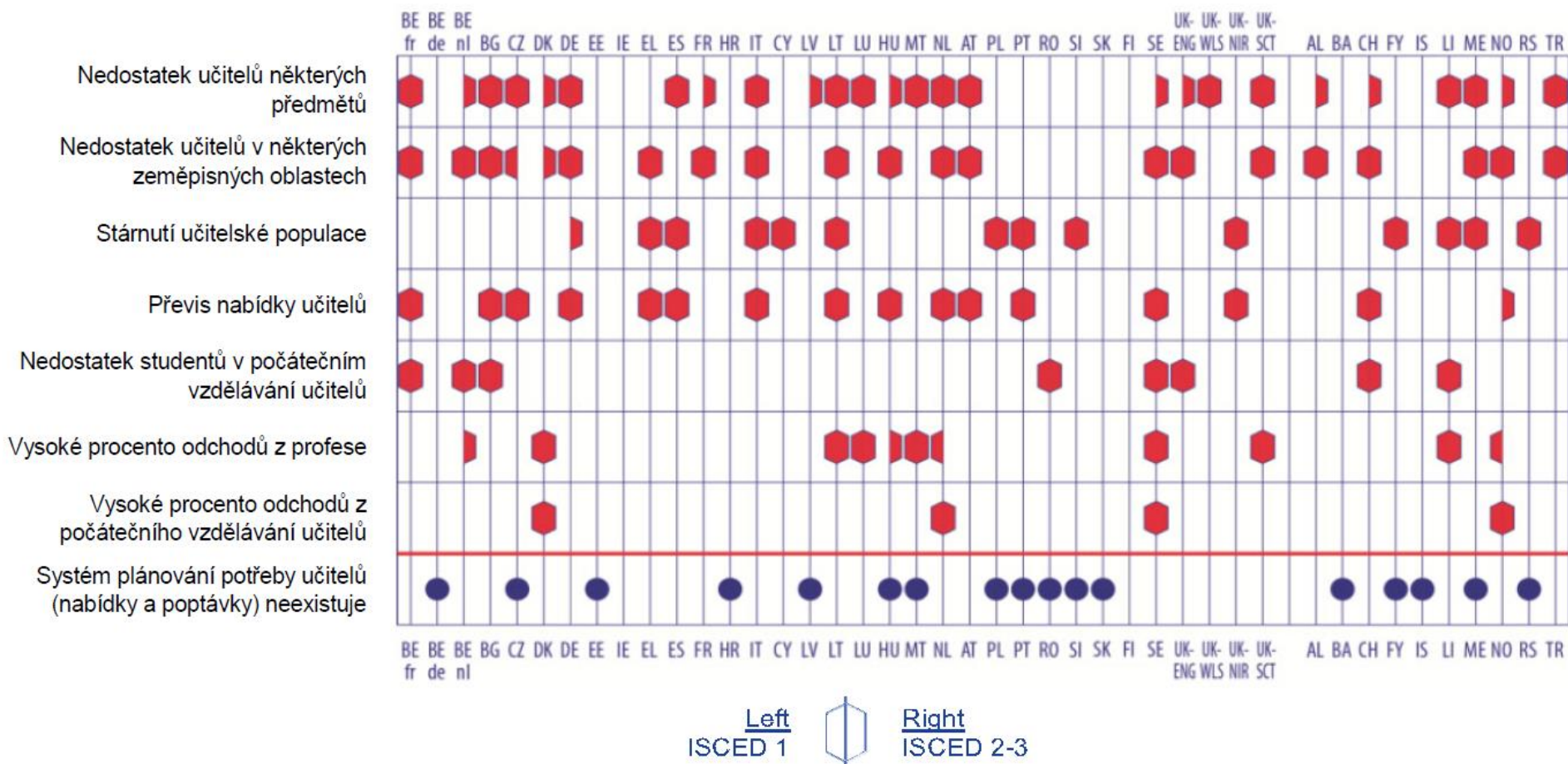
Důvody nedostatku učitelů: nesoulad mezi nabídkou a poptávkou

Jaké mohou být další důvody nedostatku učitelů?

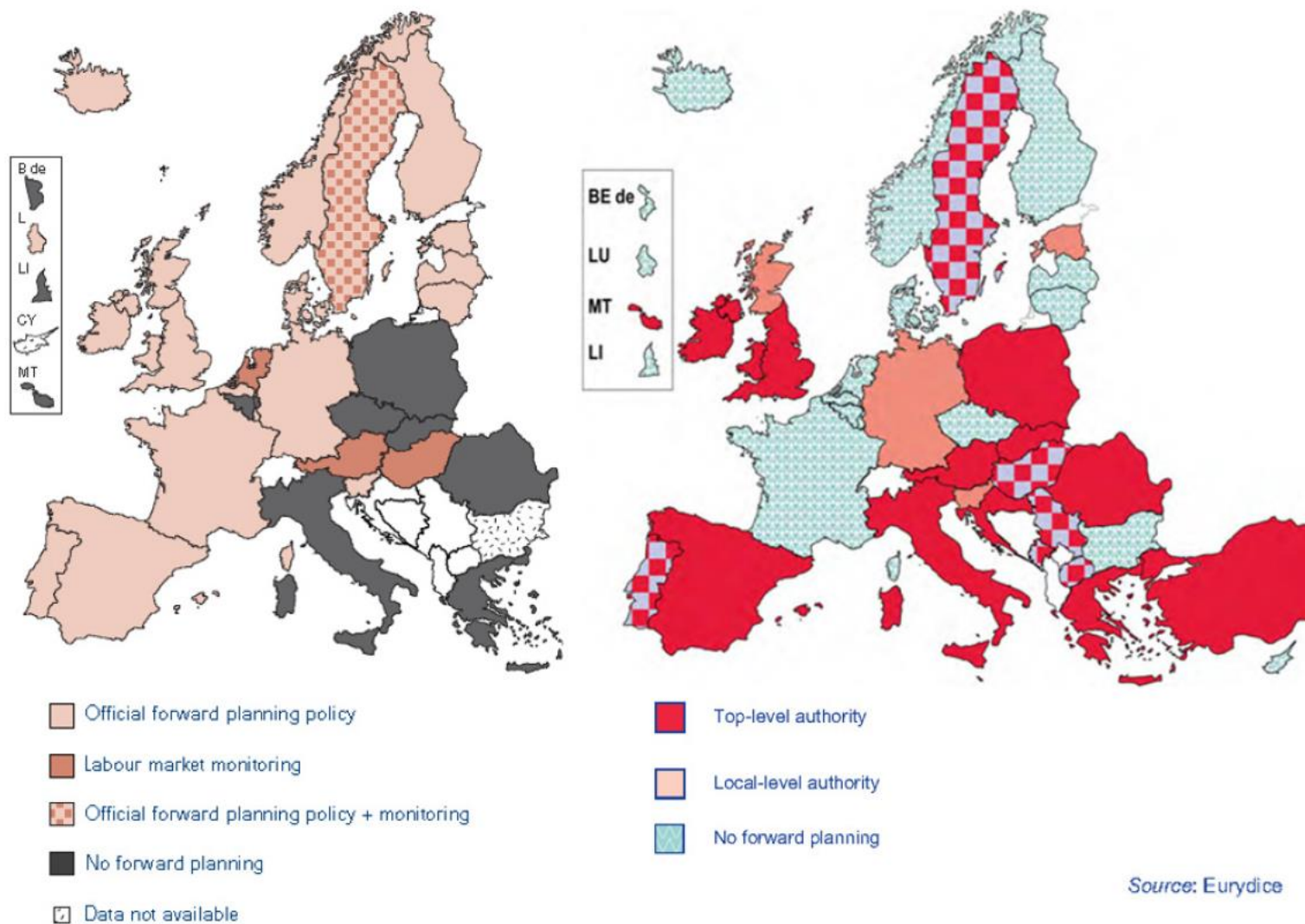
- Změna profilu a zaměření pedagogických a dalších fakult připravujících učitele
- Mění se struktura povolání a požadavků na kvalifikaci potřebných ve školství
- Demografické trendy: a) rozdílný vývoj velikosti kohort žáků, studentů a učitelů
b) charakteristiky rodičovské / mateřské dovolené v ČR
- Chybějící analýzy a předpovědi nabídky učitelů a poptávky po nich na trhu práce

Hlavní problémy v nabídce a poptávce po učitelích v roce 2017

Základní a střední školy (ISCED 1–3)

Zodpovědnost za projekce a plánování vývoje nabídky a poptávky po učitelích Eurydice 2002 a 2018

Source: Eurydice

Důvody nedostatku učitelů

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy řeší projekt Důvody nenastoupení absolventů pedagogických fakult do učitelské profese.

[Novinky](#)[Studie a zprávy](#)[Projekt](#)[O nás](#)[Kontakt](#)

NEDOSTATEK UČITELŮ

Děkuji Vám za pozornost!

Webová adresa projektu: <https://pages.pedf.cuni.cz/nedostatekucitelu/>

E-mail autora: jan.koucky@pedf.cuni.cz

Aktuální problémy učitelského vzdělávání

Konference Univerzity Karlovy, Praha, 8. září 2021